

TARPTAUTINĖS UNIVERSITETŲ
ASOCIACIJOS IR *MAGNA CHARTA*
UNIVERSITATUM OBSERVATORIJOS
AUKŠTOJO MOKSLO INSTITUCIJOS ETIKOS
KODEKSO GAIRIŲ
PRITAIKOMUMAS

Dr. Agnė Jurčiukonytė
MRU Vadybos katedra,
MRU Akademinės etikos centras

TARPTAUTINĖ UNIVERSITETŲ ASOCIACIJA
(*INTERNATIONAL ASSOCIATION OF UNIVERSITIES*)

- UNESCO iniciatyva 1950 įsteigta aukštojo mokslo (AM) institucijų asociacija
- Vienija institucijas ir organizacijas iš daugiau nei 120 šalių;
- Atstovauja bendrus AM institucijų interesus, sprendžia aktualius klausimus;
- Bendradarbiauja su įvairiomis tarptautinėmis, regioninėmis ir nacionalinėmis AM srities institucijomis

<http://www.iau-aiu.net/>

TARP PAGRINDINIŲ TUA TIKSLŲ YRA:

- Naujai suformuluoti ir ginti akademinės vertybės ir principus, kuriais grindžiamas ir apibrėžiamas tinkamas universitetų ir kitų AM institucijų veikimas;
- Įtvirtinti ir prisidėti prie universitetų visuomeninio vaidmens ir atsakomybės ilgalaikės perspektyvos;
- TUA šūkis: Už pasaulinę aukštojo mokslo bendruomenę

TUA NARIAI IŠ LIETUVOS:

1. Europos humanitarinis universitetas
2. Mykolo Romerio universitetas
3. Vilniaus universitetas

DIDŽIOS UNIVERSITETŲ CHARTIJOS OBSERVATORIJA (MAGNA CHARTA OBSERVATORY - MCO)

- MCO yra ne pelno siekianti organizacija, įsteigta Bolonijos universiteto ir Europos universitetų asociacijos.
- Jos paskirtis - rinkti informaciją, reikšti nuomonę ir rengti dokumentus, susijusius su fundamentaliomis universitetų vertybėmis ir teisėmis, išdėstytomis Didžiojoje universitetų chartijoje (1988).

<http://www.magna-charta.org/>

TUA-MCO AM INSTITUCIJŲ ETIKOS KODEKSO GAIRIŲ RENGIMAS

- 2011-04-13 – 2012-05-18 jungtinė TUA-MCO AM etikos srities darbo grupė parengė ir išplatino pasaulinės akademinės bendruomenės vertinimui AM institucijų etikos kodekso gairių projektą, kurį ketinama patvirtinti šių metų pabaigoje;
- Šiame pranešime nagrinėjamas šių Gairių projektas (http://www.iau-aiu.net/sites/all/files/Ethics_Guidelines_Final_1.pdf)

GAIRIŲ TEISINIS PAGRINDAS

- TUA Konstitucija ir TUA dokumentas “Akademinė laisvė, universiteto autonomija ir socialinė atsakomybė”
- Magna Charta Universitatum
- Rekomendacijos dėl aukštojo mokslo dėstytojų personalo statuso, priimtos UNESCO šalių narių 1997 m.

GAIRIŲ STRUKTŪRA

1. Preambulė
2. Pamatinės vertybės ir principai
3. Procedūros, praktikos ir vykdytojai
4. Etikos kodekso diegimas, sąmoningumo didinimas ir sankcijos

TAIKYMO LIETUVOS AM INSTITUCIJŲ ETIKOS KODEKSAMS KONTEKSTAS

- **2005 m. ŠMM rekomendacijos akademinės etikos kodeksams:**
- Rekomenduota etikos kodekso forma akademinės bendruomenės grupių pagrindu – dėstytojų etikos kodeksas ir studentų etikos kodeksas;
- 6 vertybės: teisingumas, sąžiningumas, pagarba žmogui, tolerancija, profesinė, mokslinė bei pilietinė atsakomybė;
- Pabrėžtas ak.bendruomenės dalyvavimas rengiant kodeksą (“Būtina dėstytojų ir studentų etikos kodeksų priėmimo sąlyga laikytinas viešas jo projekto svarstymas – kodekso veiksmingumui lemtinga, kad jis būtų priimtas kaip įsipareigojimas, o ne įpareigojimas”).

7 PAMATINĖS GAIRIŲ VERTYBĖS:

1. Akademinis integralumas ir etiškas tyrimų vykdymas
2. Lygybė, teisingumas ir nediskriminavimas
3. Atskaitingumas, skaidrumas ir nepriklausomumas
4. Kritisė analizė ir pagarba pagrįstoms nuomonėms
5. Atsakingas turto valdymas ir gamtos išteklių vartojimas
6. Laisva ir atvira žinių ir informacijos sklaida
7. Solidarumas ir sąžiningas elgesys su tarptautiniais partneriais

3.2 PUNKTAS - PLAČIAUSIA IR IŠSAMIAUSIA GAIRIŲ DALIS:

“Institucinis kodeksas, apibrėždamas etiško elgesio standartus, turėtų nurodyti, kai jie taikomi kiekvienai akademinės bendruomenės grupei ir visiems jos nariams. Be to, specialus dėmesys turėtų būti skiriamas:

- *akademinio sąžiningumo skatinimas **mokymo ir mokslinių tyrimų srityje kuriant, skleidžiant ir stebint su sąžiningumu susijusias tvarkas ir procedūras;***
- ***aiškių priėmimo į darbą, paaukštinimo ir atleidimo iš darbo bei studentų priėmimo standartų, praktikos ir stebėsenos procedūrų nustatymas;***

- *atidus **išorinio finansavimo išteklių** gavimas ir naudojimas, nustatant aiškias taisykles ir procedūras, kurių privalu laikytis asmenims, besikreipiantiems dėl išorinio finansavimo tyrimams, dėstymui ir kitiems tikslams;*
- *visų reikalingų tvarkų ir išteklių, būtinų **aukštai dėstymo, studentų vadovavimo ir teisingo ir skaidraus studentų vertinimo kokybei užtikrinimas;***
- *aukšto konfidencialumo lygmens užtikrinimas apsaugant Universiteto **informacinės sistemos**, kurioje kaupiami studentų, darbuotojų asmens duomenys ir kita informacija, vieningumą ir saugumą;*

- Užtikrinimas, kad **universiteto ištekliai, personalo darbo laikas, inventorius, įranga, paslaugos ir kelionių išlaidos** yra naudojamos išimtinai su universitetu susijusiais tikslais;
- Visiems akademinės bendruomenės nariams garantuojama **sąžiningo svarstymo** tariamo neteisėto galios panaudojimo, diskriminacijos ar priekabiavimo atvejais teisė, taip pat teisė pateikti apeliaciją.

GAIRĖSE FORMULUOJAMA NAUJA ETIKOS KODEKSO KONCEPCIJA

- UNIVERSITETAS SUVOKIAMAS KAIP MORALĖS SUBJEKTAS, KURIO GALIA IR ATSAKOMYBĖ, IŠREIŠKŠTA ATITINKAMAI VEIKSMOMIS (ORGANIZACINIAIS PROCESAIMIS IR DOKUMENTAIS, DISKURSU), TURI SUKURTI APLINKĄ, KURIOJE JOS NARIAI GALĖTŲ ELGTIS LAIKYDAMIESI NUSTATYTŲ AKADEMINIO ELGESIO VERTYBIŲ.

KITOS PRITAIKOMUMO PROBLEMOS

- Apie pusę Gairių principų neįmanoma įgyvendinti vien etikos kodeksu ar etikos infrastruktūra (3.2 punktas);
- Universiteto bendruomenės įtraukimas į šį procesą;
- Vertybinė kodekso struktūra ir atskirų atsakomybės sričių, tenkančių konkrečioms akademinės bendruomenės grupėms, apibrėžimas;
- Saugaus pranešimo apie akademinį nesąžiningumą mechanizmas.

AČIŪ UŽ JŪSŲ DĖMESĮ!